

Simplicissimus Budapestje

BEVEZETÉS A KORSZERŰ SZNOB- ÉS HEDONIZMUSBA, VALAMINT AZ ALKALMAZOTT EMBERLESÉS TUDOMÁNYÁBA

Panta rhei, azaz minden mozgásban

Kis híján tíz éve írom a BUDAPEST olvasóinak ezeket az elmélkedéseket – ez alatt jószerevel minden megváltozott körülöttünk. Kezdek biztos lenni abban, hogy egy átfogó civilizációs változás örvényébe kerültünk. És ez alapvetően változtatja meg azt, hogyan viszonyulunk fővárosunkhoz.

Kezdjük azzal, miként értesülök a dolgokról. Tíz évvel ezelőtt információim túlnyomó részét nyomtatott, napi- és hetilapokból, folyóiratokból szereztem. (Akkoriban hallottam azt a szót először, hogy blog, még nem tudtam, mit jelent.) Ma több mint a felét a Facebookról és mindenféle blogokból. Egy alkalmazás naponta összeszedi nekem, ami igazán érdekel. Bizonyos értelemben saját, személyre szabott újságomat olvasom – amely, ha akarnám, olyan küllemű is lehetne.

A mai sajtó: folyamatos spektrum

A blogok hatalomátvételét nagymértékben felgyorsította két változás: a Facebook és az okostelefonok nagyjából párhuzamos elterjedése. (Fontosnak érzem, hogy ezekről a dolgokról beszélek, noha amennyire tudom, olvasóink egy tekintélyes része nem él a Facebookkal, sőt, okostelefonja sincs – legalábbis nem használja ki képességeit.) Én a Facebookon jó ideig csak leselkedtem, de egy idő után elszégyelltem magamat. Nem lehet mindig csak kapni. Lassanként elkezdtem hát posztolni. Rám is hatott a „csoportnyomás”. Ez alatt azt értem, hogy a megosztott olvasmányokból értesültem bizonyos blogbejegyzésekről. Eltartott egy ideig, amíg ledőlt a hivatásosok által készített sajtótermékek és az örült hobbisták által írt blogok közti fal. Mindezt tarkította az ingyenesség – bátran kimondhatjuk – kétes szerepe. Az internet népe (mára szinte a teljes lakosság) villámgyorsan hozzászokott az ingyenességhez, cserébe elég könnyen engedett a minőségi elvárásaiból. Hogyne engedett volna, amikor megjelentek a reklámból (és egyéb, itt nem taglalandó forrásokból) élő alacsony színvonalú bulvárlapok. Ha minket nem szigorúan a városunkkal kapcsolatos folyamatok érdekelnének, most következne itt né-

hány megjegyzés az 1997 (a kereskedelmi televízió megjelenése) óta egyre süllyedő magyar civilizációról. Am mi maradunk a Budapest-kaptafánál. A sajtó mára megszűnt felülről lefelé irányuló módszerrel előállított termék lenni, folyamatos spektrum lett, bizonyos értelemben mindenki, a megosztások révén legalább is a terjesztés része lett. Bizonyos blogokat megvásároltak nagy portálok. (Erre legjobb példa az, hogy a kitűnő Urbanista átköltözött az Indexre, és mindez egyáltalán nem ment a minőség vagy függetlenség rovására). Van, hogy csak helyet adnak a blog közleményeinek – ez laza, kölcsönös érdeken alapuló kapcsolódás. És az utóbbi időben egyre gyakrabban fordul elő, hogy a professzionális sajtó felfigyel egy blogközleményre, azt ismerteti, kommentálja. (Most nem foglalkozunk a bulvársajtó izzadságos, mulatságos hírgyártásával.)

A minőségi lapok vagy portálok – különösen azok internetes leágazásai – egyre gyakrabban kapcsolódnak az internet

mélyéről induló folyamatokhoz. Azaz megpróbálnak kihalászni igazi dolgokat.

Simplicissimus elefántcsonttornya

Barátom már csak nagy jóindulattal nevezhető középkorúnak, de még mindig azzal hízeleg magának, hogy ő „követi a dolgokat”. Egyformán érdeklik a régi és az új dolgok, figyeli az utca és a fiatalok nyelvét. De a szennytől igyekszik távol tartani magát. (Ugyan ki nem?) Egyre gyakrabban, egyre kisebb tűrés-határral leoldozza magát egyes személyekről. Hiszen lehet, sőt érdemes védeni magunkat az emberi gyarlósággal, silánysággal, sőt hülyeséggel szemben. A Facebookon erre többféle módszer is van: bár egyre finomodik a rendszer, alapvetően három háromféle eloldozás létezik: az „unfollow” (követés leállítása) és az „unfriend” (barátkozás leállítása). És van a legradikálisabb, a törlés a „barátok” (valójában ismerősök) közül. Ha az ember sok ilyet tesz, akkor egyre jobban csak a magával egyívásúak között találja magát – kialakul a „bu-

borék”, más szóval „visszhangkammera”. Egyre inkább olyan dolgokat olvasunk, amikkel egyetértünk. Ez csak akkor veszélyes, ha politikai arcélünk megképzéséhez akarjuk igénybe venni a Facebookot. Különben a világ legtermészetesebb dolga, hogy az ember a barátai, illetve a hasonló nézetű emberek között érzi magát a legjobban.

A Tibi atya jelenség

A folyamatot a Tibi atya jelenségen keresztül jól lehet szemléltetni. Négy-öt éve kezdtek idézgetni egyes távoli facebookos ismerőseim. De mivel alpárinak, bunkónak éreztem a vicceket, elengedtem őket a fülem mellett. A jelenség csak akkor kezdett érdekelni, amikor másfél éve a 444.hu portál riportot közölt az „atyával”. Kiderült az interjúból: három személyt fed a „személyiség”: „Tibi atya a magyar Facebook legnagyobb sikertörténete az elmúlt években. Az oldal 2012 végén indult, tavaly januárban még 218 ezer látkolónál tartott, mostanra viszont már a 850 ezret nyaldossa. Mindezt döntő többségében nem szponzorált tartalommal, nyereleményjátékokkal, pláne lájkvásárlással érték el, hanem, közösségi médián fogalmazva, organikus fejlődéssel, magyarul mondva napi 4–5, stabilan szállított bebaszós poénnal.”

A blog mögött álló egyik személy így határozta meg a felhasznált összetevőket „Tibi atyának két része van: 95 százalék véres proliság, és 5 százalék intelligencia”. Hozzáadték: „Az a bizonyos 5 százalék nagyon fontos, mert ettől lesz az egész »görbe tükör«. Az olyan dolgok, mint a szelfibotózás, a naplementés nyálas idézetek másol teljesen komolyan mennek, mi csavarunk egyet ezen. Ha nem csavarunk, csak sima tükör lenne, nem görbe”. Jól tudják, sokan vádolják őket, hogy az alkoholizmust propagálják. Erről írják: „Szerintünk ez nem jogos. Nem Tibi atya miatt van az alkoholizmus, nélkülünk is pontosan ez lenne a helyzet. Mi ezen a vicces keresztül értelmezzük a társadalmat.

Az alkoholra épített humort hibáztatni az alkoholizmusért éppolyan abszurdum, mint magát az alkoholt.”

Ettől kezdve kezdtem elolvasni a témába vágó fősodorbéli híradásokat. Tibi atya blogját a „kifordított sznobizmus” keretében, a szakszóval „camp” (ld. Susan Sontag híres, magyarul is olvasható tanulmányát) jelenségnek kezdtem érezni. Ez kicsit túlszimplifikálva azt jelenti, hogy valami annyira ciki, hogy már érdekes, a legkényesebb ízlés szempontjából is átcsap esztétikai-gondolati tetszésbe. A wikipédián ez olvasható a témában: „Tibi atya egy kitalált felhasználó a Facebook nevű közösségi hálózatban, aki a megformálói szerint egy részeges, pedofil, trágár és meglehetősen alpárian viselkedő, lecsúszott pap. [...] A kitalált egyházi személy szolgálati helye kezdetben – véletlenszerű választás eredményeként – Máriakálnok település volt. A község polgármestere, Tóásóné Gáspár Emma azonban kifogásolta, hogy a blogbejegyzések rossz hírét keltik a »régie vallásos hagyományokat őrző« falunak, és 2013 májusában bejelentést tett a rendőrségen a létrehozók ellen, akik válaszul bejelentették, hogy a fiktív pap »kiköltözik« Máriakálnokról a szintén fiktív Humbákfalvára; aktivitásának azóta is ez a település a helyszíne.”

Fokozza az ember érdeklődését, hogy az elmúlt években az „atya” időnként afféle keresztiesvitézsként felveszi a harcot általa fontosnak tartott társadalmi ügyekben. Ennek keretében hol finomabban, hol durvábban nekimegy konkrét embereknek – és elképesztő kommentháborúkat képes kiváltani.

Néhány hónapja például részletes, érvelő posztban állt ki Pásztory Dóri paralimpikon mellett, aki bíráló levelet írt Hosszú Katinkának.

Főhadiszállás: a Humbák Művek

Két hónapja véletlenül elvetődtem a körút és Dohány utca sarkára, és ott egy három utcára néző tágas vendéglátó-ipari egységet láttam meg – ez határozottan

nem volt itt, amikor legutoljára erre jártam. Kiderült, mintegy másfél évet késlekedtem – kis túlzással az egész város ismeri ezt a helyet, amelynek kirakatáról Tibi atya néz flegmán a körútra, kezében az elmaradhatatlan, koccintásra emelt borospohárral. (Az interneten érdemes utána olvasni, hogyan kereste meg a blogot egy lelkes olvasó, aki üzleti partnerül kínálkozott, hogy együtt nyissanak kocsmát, együtt terjesszenek egyszerű kiszerelésű, de jó minőségű borokat, mérsékelt áron, az „atya” híveinek.) A látogatás alkalmatlan időben, kora délután zajlott le, a kocsmában csak lézengtek, de így legalább alkalmunk nyílt szemrevételezni a végtelenül vicces belső dekorációt, amelyben természetesen Tibi atya legismertebb aranyköpései és grafikai megoldásai játsszák a főszerepet.

Beleállt a bulinegyed vitába

Amikor ezt a cikket írom, az oldalnak 1318469 látkolója van – elképzelhetően nagy szám ez. És akkor térjünk rá arra, amiért ez az illusztratív téma most e lap hasábjaira tartozik.

Történt ugyanis, hogy Erzsébetváros lakói besokalltak bulinegyeddé változott kerületük viselt dolgaitól, és mozgolódni kezdtek – nem csak az interneten, de éltek a hagyományosabb nyomásgyakorlás eszközeivel is. Itt jön a képbe Tibi atya, aki nagyon élesen szólott hozzá a kérdéshez.

„A bulinegyedet átjáró hűgyszag miatt tört ki háború Tibi atya és a csendrendelet követelő erzsébetvárosiak között” – ez a címe a 444.hu friss, alapos híradásának. Így kezdődik: „Miután Tibi atya hétfőn a blogján belvárosi militáns nyuggerszek-tának nevezte a VII. kerületi csendrendeletért küzdő lakosok mozgalmát, és felsorolta, milyen károkat okozna a bulinegyed kinyírása, hatalmas kommentháború alakult ki a Facebookon a bulizók és az aludni akarók között.”

A portál, amely lassanként kezdi úgy követni Tibi atya blogját, mint minden rendes nagy amerikai lap a Fehér Ház megnyilvánulásait, ezután bőséges idézetekkel ismerteti a háború fordulóit. Kinyomtathatalan trágárságai miatt arra kérem az ügyben érintett, vagy egyszerűen csak érdeklődő olvasókat, hogy otthonuk csendes magányában tekintsék át a háborúskodás részleteit, akár a hírportálon, akár magán a blogon.

Az ügyre ugyanis visszatérünk. ●